

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Enchiridion Theologiæ Pastoralis Et Doctrinæ Necessariæ Sacerdotibus Cŕam Animarum administrantibus

Binsfeld, Peter

Avgvstæ Trevirorum, 1609

Primo Capite, tractatur de definitione sacramenti, & aijs spectantibus ad eius essentiam, vt de forma, materia, & intentione ministri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40721

PRIMA
PARSTRACTA-
TVS DE SACRA-
MENTIS.

CAPVT I.

DE DEFINITIONE SACRA-
menti, & alijs spectantibus ad
essentiam eius.

Quid est Sacramentum?

EST signum rei sacræ : Quæ definitio
ponitur à Magistro sententiarum libro
4. d. 1. & est desumpta ex Augustino li-
bro. 10. de ciuitate Dei cap. 5. eam explicat S.
Thomas in 3. parte quæst. 60. art. 1.

Pro definitionis intelligentia aduertendum ex Augustino. Signum esse, quod præter rem, quam sensibus obijcit, efficit etiam, vt alterius rei ex se cognitionem capiamus : Sicut ex vestigio alicuius, terræ, aut niui impresso, cognoscimus aliquem transisse.

Signum in primis duplex est, Alterum
natu-

IN GENERE.

naturale, quale est fumus ignis. Aliud ex institutione, vt hædera vini, posterius subdividitur ita, vt aliud sit ex diuina, aliud ex humana institutione: Quod diuinitus institutum, iterum in Speculatiuum, & practicum distribuitur. Speculatiuum quod tantum significat, & nihil efficit: Sic serpens æneus erat signum Christi erigendi in cruce: Sic panis azymus, & alia multa in lege Mosaica, erant signa futurorum: Practicum quod non modo significat, sed etiam efficit, & operatur, exempli gratia, Ablutio in sacramento baptismi, significat, & efficit ablutioem internam animæ in peccato. Per signum ergo, in definitione sacramenti intelligitur signum diuinitus institutum, practicum, sensibile aliquo sensu. Deinde nomine (rei sacræ) intellige gratiam sanctificantem, & iustificantem animam, his sic annotatis optimè intelligitur definitio catechismi, desumpta ex S. August. loco cit. Sacramentum est inuisibilis gratiæ, visibile signum ad nostram sanctificationem diuinitus institutum.

*Signum
quotuplex
sit.*

*Quale sit
signum sa-
cramentū.*

Tandem iuxta doctrinam S. Thomæ q. d. artic. 3. sacramentum est signum rememorative passionis Christi, id est, reuocans in memoriam passionem Christi, quæ est causa nostræ sanctificationis. Demonstratiuum diuinæ gratiæ, quæ est forma nostræ iustificationis, ac tandem, Pronosticum, id est, prænunciatiuum futuræ gloriæ, quæ est

finis

finis nostræ salutis, & sanctificationis:

Quibus rebus perficitur sacramentum?

TRIBVS. Materia, forma, & intentione ministri.

Quid nomine materiae & formae in doctrina sacramentorum intelligitur?

QVEMADMODVM Physici tradunt corpus constare materia, & forma, tanquam partibus essentialibus: Sic Theologi sacramentum perfici rebus ut materia, & verbis ut forma, tanquam partibus substantialibus, decernunt. Vnde illud celebre S. Augustini dictum super Ioannem, tractatu 80. Accedit verbum ad elementum & fit sacramentum. Per elementum ut praesenti materiae accommodamus, non intelligitur elementum proprie dictum, sed res sensibilis.

Quid materiae & formae nomine in sacramentis intelligitur. Nam quaedam sunt sacramenta, ut in suis locis patebit, in quibus materia non est elementaris; habent ergo in sacramentis res materiae, verba vero formae locum.

Quid rerum & verborum nomine, in hac materia intelligitur?

PER res in Sacramentis intelliguntur vel res externae sensibiles siue elementares, vel actus quibus ipsae res applicantur, vel actus interni, ut in sacramento Pœnitentiæ cognoscetur. Per verba autem, verba viva voce prolata, quae semper sunt necessaria, in

sex

sex sacramentis, in matrimonio autem signa quandoque possunt supplere vicem verborum, vt constat, quando mutus contrahit matrimonium.

Licetne in sacramentis vti rebus & verbis indeterminatis & incertis?

IN sacramentorum administratione duo genera rerum sunt. Quædam spectant ad substantiam sacramenti, veluti materia, & forma. Quædam ad cæremonias & cultum externum. Nunc pro resolutione dicendum. Primò: In sacramentis vtendum est rebus, & verbis à Christo determinatis. Quia res, vt materia, & verba vt forma, sunt de substantia sacramenti. Secundo, quæ spectant circa sacramenta ad cæremonias, & externum cultum, successione temporum, pro varietate Ecclesiarum & locorum mutata sunt, & indies mutantur, vt patet ex Agendis, & libris variarum Ecclesiarum, hæc enim non sunt de substantia sacramentorum, sed solemnitatem concernunt.

*S. Thom.
quest. 60.
art. 7.*

Potestne addi aliquid verbis, in quibus forma sacramentorum consistit, vel etiam aliquid demi?

EX doctrina S. Thom. art. 8. hæc possunt pro resolutione sumi conclusiones.

Prima, Si quis per additionem, vel diminutionem verborum, intendat inducere reri-

reritum ab Ecclesia Catholica alienum, non videtur perficere Sacramentum. Quia non habet intentionem faciendi id, quod facit Ecclesia, eadem Conclusio, constat ex cap. retulerunt, de consecrat. d. 4.

secunda, Quando per mutationem verborum, tollitur debitus sensus eorundem, non efficitur sacramentum.

Tertia, Quotiescunque sensus verborum seruetur, etiamsi idioma mutetur, vel verba varientur, efficitur sacramentum, v. g. Si quis ex ignorantia dicat, ego te baptizo in nomine patria, & filia, & spiritua sancta, de qua re est expressa determinatio Zachariae Papae, de consecrat. d. 4. cap. retulerunt. Vbi legendus est Cardinalis à Turrecremata super hac materia.

Quarta, Quando cunque quis mutat formam sacramentorum determinatam, ex proposito, & culpabili negligentia, mortaliter peccat. Quia facit contra præceptum, & exponit se graui periculo in re, circa quam maxima diligentia adhibenda est.

Quinta regula additur. Quando aliquis post prolationem formæ in administratione alicuius sacramenti, probabiliter dubitat, an rectè & integrè formam protulerit, eandem secreto iteret: & in sacramento baptismi ob periculum irregularitatis addatur conditio. Si tantum scrupulus obrepat, an rectam adhibuerit formam, rejiciatur.

Que

Qua intentio in ministro requiritur ad perfectionem sacramenti?

ANTE omnia certissimum est, tùm ex Evangelio, tùm ex concilijs, præsertim Florentino, & Tridentino, ad sacramentum requiri de necessitate tam sacramenti, quàm præcepti intentionem ministri. Quia quæ in sacramentis aguntur, possunt diuersis accommodari: Sicut ablutio aquæ, quæ fit in baptismo, potest ordinari, & ad munditiam corporalem, & ad sanitatem, & ad ludum, & ad alia. Quare oportet, vt determinetur ad vnum, id est, sacramentalem effectum per intentionem ministri. S. Thom. 3. part. q. 64. art. 7. Intentio autem ministri in conficiendo, & conferendo sacramenta, debet esse quod velit facere, quod facit Ecclesia, vel quod Christus instituit. Concil. Trident. sess. 7. de sacramentis in genere, canone 11. his verbis. Si quis dixerit, in ministris dum sacramenta conficiunt, & conferunt, non requiri intentionem saltem faciendi, quod facit Ecclesia: anathema sit. Ad plenioram autem huius rei scientiam, aduertendum, triplicem reperiri intentionem. *Triplicem* Actuale, quam habet, qui de presenti, quando *potest esse intentio* vult conficere sacramentum, elicit actum in *ministri* voluntate, de eo quod intenditur, exempli gratia, vult conficere sacramentum secundum *usum* Ecclesiæ. Habitualement, quam habet aliquis

B quis

*Intentio
ministri
duobus
modis po-
test esse
peruersa.*

quis in se ex frequentatione actuum : nam ex actibus generatur habitus inclinans ad similes actus, & talem intentionem potest etiam dormiens habere, & tertiam Virtualem, quam habet is, qui ex virtute actualis intentionis præhabitæ, procedit in opus. Ad sacramenti administrationem, optima est actualis intentio, insufficientis habitualis; sufficiens virtualis. Præterea attendendum, quòd in sacramentorum administratione, intentio, duobus modis potest esse non recta. Vno modo respectu sacramenti, vt si non intendat conficere sacramentum, sed agere aliquid ioco, vel delusoriè, & tunc cum nulla sit intentio, non conficitur sacramentum. Alio modo respectu alicuius consequentis sacramenti ministerium, vel ipsum sacramentum, vt si quis intendat corpus Christi conficere, vt eo ad veneficia abutatur, & talis intentionis peruersitas, cum sit posterior, non impedit sacramenti perfectionem.

CAPVT II.

DE EFFECTIBVS SACRAMENTORVM.

Causa efficiens duplex.

PRIMA conclusio. Sacramenta nouæ legis sunt causa gratiæ, id est, conferunt gratiam ritè dispositis, ex opere operato. Pro clariori huius materiæ intelligentia, in primis notandum,